

KANCELARIA PREZYDENTA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Sekretarz Stanu
Andrzej Dera

BIPP.061.2898.2016.PJ

13.06.2017
3181

Warszawa, 9 czerwca 2017 roku

SEKRETARIAT
Dera Andrzej
14.06.17
3371

Szanowny Pan
Stanisław Karczewski
Marszałek Senatu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na oświadczenie złożone przez Pana Senatora na 41. Posiedzeniu Senatu RP w dniu 17 maja 2017 r. uprzejmie wyjaśniam co następuje.

Zgodnie z art. 114 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (*tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 682, dalej zwana k.r.o.*), przysposobić można osobę małoletnią, tylko dla jej dobra. Zgodnie natomiast z 114 § 2 k.r.o., wymaganie małoletności powinno być spełnione w dniu złożenia wniosku o przysposobienie.

W doktrynie wskazuje się, że ustawodawca zezwala na przysposobienie wyłącznie osoby małoletniej, wprowadzając bezwzględną przesłankę pozytywną, którą stanowi jej dobro. W art. 114 § 2 k.r.o. sprecyzowano, że wymóg małoletności powinien być spełniony w dniu złożenia wniosku o przysposobienie. Zgodnie z art. 10 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (*tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 459*) pełnoletnim jest ten, kto ukończył lat 18. Należy przyjąć, że art. 114 § 2 k.r.o. stanowi *legem speciale* wobec podstawowej zasady orzekania wyrażonej w art. 316 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (*tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, dalej zwana k.p.c.*), zgodnie z którą sąd powinien brać pod uwagę stan faktyczny z chwili orzekania. Zgodnie z podstawową regułą wykładni wyjątki powinny być wykładane w sposób ścisły (*exceptiones non sunt extentendae*).¹

Celem jakiemu ma służyć instytucja przysposobienia jest tylko i wyłącznie dobro małoletniego dziecka, co wynika z szeregu przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego

¹ Grzegorz Jędrejek, *Komentarz do art. 114 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego*, LEX 2014.

(art. 114 § 1, art. 119, 125).² Znaczenie tej przesłanki podkreślono wskazując, że celem przysposobienia, nie jest interes i zaspokojenie potrzeb uczuciowych i rodzinnych przysposabiających, lecz tylko i wyłącznie dobro małoletniego dziecka. Przesłanka ta ma znaczenie rozstrzygające dla ustalenia, czy przysposobienie może być orzeczone. Dobro (interes) dziecka ma znaczenie nadrzędne i wymaga uwzględnienia w każdej sprawie dotyczącej opieki nad małoletnim, a więc również w sprawie o jego przysposobienie i to zarówno krajowe, jak i zagraniczne.³

Należy podkreślić, że przepis art. 114 § 2 k.r.o. („wymaganie małoletności powinno być spełnione w dniu złożenia wniosku o przysposobienie”) został wprowadzony na mocy ustawy nowelizującej z dnia 26 maja 1995 r., która weszła w życie w dniu 20 października 1995 r.⁴ Celem ww. nowelizacji było zakończenie wcześniejszych sporów co do chwili, w której wymaganie małoletności powinno być spełnione. Przez chwilę złożenia wniosku do sądu należy rozumieć także złożenie wniosku obciążonego brakami formalnymi, nieopłaconego, czy też złożenie go w niewłaściwym sądzie – oczywiście pod warunkiem, że braki te zostały następnie usunięte i wniosek ten doprowadził do wszczęcia postępowania, w którym dojdzie do orzeczenia o przysposobieniu.⁵

Pani U Ś (zam. ,) zwraca się z prośbą o pomoc w sprawie adopcji pełnoletniego K H , ur. r., którego wraz z mężem wychowywała jako rodzina zastępcza na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Bytomiu III Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 29 października 2003 r. (*sygn. akt III Nsm 580/03*). Z treści złożonego przez Pana Senatora oświadczenia wynika, że Pani U Ś wysłała do Sądu Rejonowego w Tychach wniosek o adopcję pana K , jeszcze przed ukończeniem przez niego 18 lat. Pani Ś twierdzi jednak, że wniosek nie został rozpoznany ponieważ dotarł do sądu dopiero w dniu 1 sierpnia 2014 r., czyli już po osiągnięciu przez niego pełnoletności.

Odnosząc się do powyższych twierdzeń, wskazujemy, że zgodnie z art. 165 § 2 k.p.c., oddanie pisma procesowego w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe lub w placówce

² Wyrok SN z dnia 6 września 1968 r., I CR 249/68, OSNPG 1969/5/32.

³ Teza XI uchwały Izby Cywilnej SN z dnia 9 czerwca 1976 r., III CZP 46/75, OSNCP 1976/9/184; uchwała SN z dnia 12 czerwca 1992 r., III CZP 48/92 OSNC 1992/10/179; postanowienie SN z dnia 5 lipca 2006 r., IV CSK 127/06, LEX nr 232819; postanowienie SN z dnia 5 VII 2006 r., IV CSK 127/06, LEX nr 232819; Henryk Dolecki, *Komentarz do art. 114 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego*. LEX 2013.

⁴ Art. 1 ustawy z dnia 26 maja 1995 r. ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (*Dz. U. z 1995 r. Nr 83 poz. 417*).

⁵ Robert Zegadło, *Komentarz do art. 114 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego*. LEX 2014.

pocztowej operatora świadczącego pocztowe usługi powszechne w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej jest równoznaczne z wniesieniem go do sądu.

Artykuł 165 § 2 zawiera ogólną zasadę, zgodnie z którą oddanie pisma procesowego w polskiej placówce pocztowej operatora publicznego jest równoznaczne z wniesieniem go do sądu, przy czym pismo to powinno być nadane pod adresem właściwego sądu.⁶ Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, prawidłowe zaadresowanie przesyłki pocztowej kierowanej do sądu wymaga jego jednoznacznego wskazania oraz podania jego adresu.⁷

Potwierdzenie wydane przez placówkę pocztową operatora wyznaczonego ma moc dokumentu urzędowego potwierdzającego datę nadania pisma procesowego do sądu, co pozwala sądom skontrolować dochowanie przez stronę terminu do dokonania czynności procesowej.⁸ Potwierdzenie nadania pisma w urzędzie pocztowym lub też potwierdzenie wpływu pisma do sądu w zasadzie stanowi dowód zachowania terminu przy dokonywaniu czynności procesowej. Przy ustalaniu terminu nadania pisma procesowego do sądu ma zastosowanie domniemanie faktyczne określone w art. 231 k.p.c.⁹

W świetle art. 165 § 2 i 4 k.p.c. termin jest zachowany, jeżeli pismo procesowe, dla którego został on ustanowiony, w tym czasie:

- 1) wpłynie do sądu, tj. zostanie złożone w biurze podawczym sądu; decydująca jest w tym wypadku data prezentaty w biurze podawczym¹⁰ lub
- 2) zostanie oddane w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe; obecnie operatorem wyznaczonym w rozumieniu prawa pocztowego jest Poczta Polska SA – wybrana zgodnie z art. 71 pr. poczt. na okres 10 lat, tj. na lata 2016–2025; decydująca jest wtedy data nadania przesyłki pocztowej u tego operatora.¹¹ Reguła, o której mowa, nie ma zastosowania w razie oddania pisma procesowego w polskiej placówce pocztowej operatora niebędącego operatorem wyznaczonym w rozumieniu prawa pocztowego.¹²
- 3) zostanie oddane w placówce pocztowej operatora świadczącego pocztowe usługi powszechne w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej; por. w związku z tym

⁶ Joanna Bodio, *Komentarz do art. 165 Kodeksu postępowania cywilnego*, LEX 2017.

⁷ Postanowienie SN z dnia 18 stycznia 2013 r., IV CZ 153/12, LEX nr 1293827.

⁸ Postanowienie SN z dnia 25 sierpnia 2015 r., II UZ 16/15, LEX nr 1797089; postanowienie SN z dnia 14 lipca 2015 r., II UZ 10/15, LEX nr 1762485.

⁹ Postanowienie SN z dnia 27 stycznia 2016 r., II CZ 85/15, LEX nr 2003379.

¹⁰ Postanowienie SN z dnia 30 kwietnia 2015 r., II CZ 4/15, LEX nr 1745795.

¹¹ Postanowienie SN z dnia 6 maja 1988 r., IV PZ 39/88, OSP 1989/7-12/167.

¹² Postanowienie SN z dnia 3 czerwca 2015 r., V CZ 33/15, LEX nr 1764824.

dyrektywę 97/67/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 1997 r. w sprawie wspólnych zasad rozwoju rynku wewnętrznego usług pocztowych Wspólnoty oraz poprawy jakości usług (Dz. Urz. UE L 15 z 21.01.1998, s. 14 z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 6, t. 3, s. 71); decydująca jest wtedy data dowodu nadania przesyłki pocztowej u tego operatora w tym państwie członkowskim Unii Europejskiej, w którym świadczy on usługi powszechne, lub

- 4) w razie nadania pisma w placówce pocztowej za granicą w innym państwie niż państwo członkowskie Unii Europejskiej, zostanie ono przekazane polskiej placówce operatora wyznaczonego.¹³
- 5) w razie wniesienia pisma za pośrednictwem systemu teleinformatycznego zostanie ono wprowadzone do tego systemu (art. 165 § 4 k.p.c.).¹⁴

Odnosząc się do prośby o spowodowanie, aby złożony przez Panią Ś wniosek o przysposobienie został rozpoznany według daty jego wysłania do sądu, informujemy, że Prezydent RP nie ma ustawowych uprawnień do reprezentowania Obywateli w ramach postępowań cywilnych czy też do wnoszenia zwyczajnych lub nadzwyczajnych środków zaskarżenia od orzeczeń sądów. W szczególności, Prezydent RP nie ma uprawnień do wpływania na rozstrzygnięcia sądowe w przedmiocie przysposobienia.

Mając na uwadze przytoczone powyżej argumenty, brak również podstaw do podjęcia działań zmierzających do zmiany przepisów prawa poprzez umożliwienie adopcji osób pełnoletnich.

z wypracowaniem nauczyciela
Audrey' Dera

¹³ Por. zachowujące w tym zakresie aktualność orzeczenie SN z dnia 12 maja 1978 r., IV CR 130/78, OSPiKA 1979/4/76; postanowienie SN z dnia 8 września 2011 r., III CZ 42/11, LEX nr 1044018.

¹⁴ Maria Jędrzejewska, Karol Weitz, *Komentarz do art.165 Kodeksu postępowania cywilnego*. LEX 2016.